

Underlag för klubbaktiviteter: Plast och plastavfall i hushållet

Plast är ett viktigt och allmänt förekommande material i vår vardag och det spelar därför roll hur du använder plast som privatperson.

Bakgrund

Det finns många plasttyper och egenskaperna kan skräddarsys efter behov och plast kan ha många olika funktioner som bidrar till att lösa olika problem och behov i samhället. Plastanvändningen, som globalt förväntas öka i framtiden, leder dock till miljöpåverkan från alla delar av materialets livscykel, dvs i alla steg ifrån råvaruutvinning till avfallsbehandling. Under plastens livscykel uppstår växthusgasutsläpp vid produktionen, men mer än hälften av utsläppen ur livscykelperspektiv kommer från förbränning av plast. I Sverige, inom EU och globalt står därför utmaningen med plast, att både tillvarata plastens nytta samtidigt som nackdelarna minimeras, högt på agendan. Naturvårdsverket är drivande i Sveriges arbete med att nå en hållbar plastanvändning.

Fakta om plast och plastavfall

Den kartläggning av plastproduktflödena i Sverige, som Naturvårdsverket har gjort, visar att *minst* 660 000 ton plast i produkter sattes på den svenska marknaden under 2020. Störst mängd plast fanns i förpackningar, byggprodukter samt i fordon och däck; förpackningar var det största användningsområdet. Under 2020 uppkom följaktligen mest plastavfall inom dessa produktgrupper, dvs plastförpackningar (340 000 ton inklusive PET-flaskor med pant), byggprodukter (mer än 120 000 ton) samt fordon och däck (94 000 ton).

Plastavfall kan materialåtervinnas, energiutvinnas, användas som bränsle i cementindustrin eller deponeras. I Sverige råder förbud mot att deponera utsorterat brännbart och organiskt avfall, vilket utesluter deponering av plastavfall om det inte rör sig om avfall med små mängder plast.

Totalt materialåtervanns cirka 10% plastavfall under 2020. Störst mängd plast materialåtervanns inom förpackningar inklusive PET-flaskor med pant, däck, elutrustning samt lantbruksplast.

Energiutvinning är den vanligaste behandlingsformen för plastavfall i Sverige. Under 2020 gick totalt cirka 87 procent av den plast som sattes på marknaden till energiutvinning på svenska förbränningsanläggningar eller till bränsle i cementindustrin.

Växthusgasutsläppen från avfallsförbränning kommer i huvudsak från plast, som nästan uteslutande produceras av fossil olja och naturgas. Plast som tillverkas av nytt, fossilt material och förbränns efter användning uppskattas alltså sammanlagt ge ett utsläpp på cirka fem ton koldioxidekvivalenter per ton tillverkad plast.

Majoriteten av den återvunna plasten exporteras idag utomlands. Nya anläggningar för sortering, uppbehandling, samt mekanisk och kemisk återvinning planeras däremot att byggas i Sverige. Stora, stabila och rena plastflöden i kombination med bättre logistiklösningar för sortering och insamling behövs för att nå den stora potentialen för ökad materialåtervinning av plast. För att kunna skapa tillgång till återvunnen råvara och även återvinna plast som idag är svåra att återvinna behövs flera olika typer av materialåtervinningstekniker, både mekanisk och kemisk återvinning.

Det här kan du göra som konsument

Den sämsta plasten är den som är onödig, till exempel förpackningar som är för stora, produkter i plast som vi inte alls behöver eller engångsprodukter i plast.

Den bästa plasten är den som är giftfri och som används länge. Återbrukad, återvunnen eller biobaserad plast hjälper oss att få en mer hållbar plastanvändning och minskar vårt beroende av fossila ämnen.

Plastförpackningar ska sorteras som plastförpackning och annan plast ska lämnas på återvinningscentralen. Bättre sortering leder till att fler förpackningar har möjlighet att materialåtervinnas och bli till nya förpackningar eller andra plastprodukter.

- Byt engångsprodukter mot flergångsprodukter.
- Ta tillvara redan tillverkad plast.
- Laga, låna, hyr och köp begagnat.
- Ge plasten ett långt liv.

Många små saker kan tillsammans minska den negativa miljöpåverkan från plast.